

Monumentnummer: 1204

Status: Gemeentelijk monument
Inschrijving register: 29 juni 2021
Kadaster deel/nr: 405

<i>Woonplaats</i>		<i>Gemeente</i>		<i>Provincie</i>
Nieuwe Niedorp		Hollands Kroon		Noord-Holland
<i>Straat</i>	<i>Nr.</i>	<i>Toev.</i>	<i>Postcode</i>	<i>Woonplaats</i>
Dorpsstraat	145		1733 AG	Nieuwe Niedorp
<i>Kadastrale gemeente</i>		<i>Sectie</i>	<i>Grondperceel</i>	
NDP02		C	405	

Omschrijving gemeentelijk monument

Inleiding

Woonhuis uit de 16^e eeuw, gelegen aan de zuidzijde van de Dorpsstraat.

Historie

In 1548 werd dit woon-winkelpand gebouwd voor Pieter Jan Smits. Het pand is een degelijk en duurzaam gebouw met de 3,50 meter verdiepingshoogte, steens-muren en een gestapelde Oregon spantconstructie in de kap.

Gemeentesecretaris Reyer v.d. Bijll kocht het in 1654 voor FL. 1.250,-. Hij heeft er niet lang van kunnen genieten want op 5 februari 1669 kwam hij om het leven.

In 1696 heeft gemeentesecretaris Leonardus v.d. Beets het pand gekocht voor FL. 1.600,-. Het huis bleef de gehele 18^e eeuw in handen van zijn erfgenamen waaronder Cornelis v.d. Beets die schepen en chirurgijn van beroep was.

In de eerste helft van de 19^e eeuw was er de kruidenierswinkel van Willem Zandveld en Aagje Bleeker in gevestigd totdat het pand in 1863 werd aangekocht door de Doopsgezinde Kerk. Het westelijk aangrenzende perceel was vanaf 1857 reeds bebouwd met een Doopsgezinde schuurkerk, welke echter in 1878 al vervangen werd door de huidige Doopsgezinde kerk (toen nog met torentje). Vanaf 1863 tot ieder geval 1869 werd het woonhuis verbouwd tot pastorie voor de Doopsgezinde kerk. Onderstaande brief van metselaar Cornelis Rutsen is een primaire bron van deze werkzaamheden.

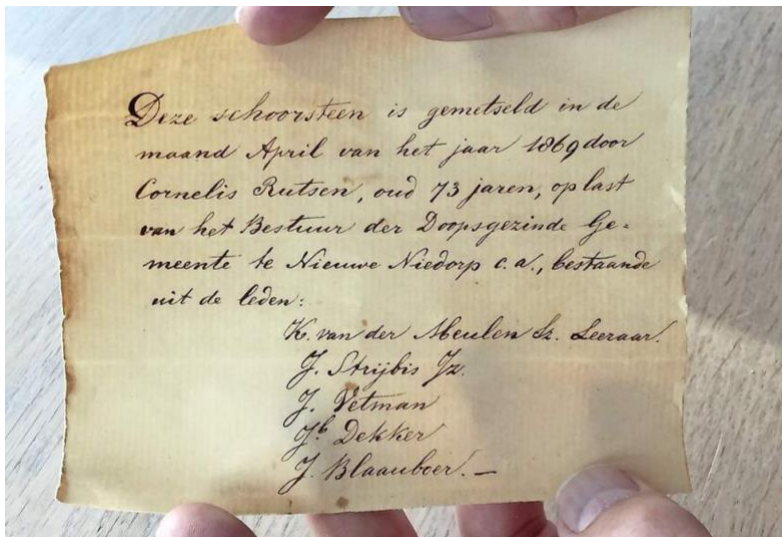

Foto aangeleverd door huidige eigenaar.

In 1908 is er een wat 'deftigere' voorgevel in neo-renaïssancestijl aan het pand toegevoegd. Zowel de ontwerptekening als de foto's, van voor- en na deze nieuwe gevel, getuigen hiervan. Opvallend hierbij is dat het gekozen modernere grotere steenformaat wat rommelig op de oorspronkelijke zijgevel botst. Ook de oorspronkelijke smalle ramen in de zijgevel zijn toen aangepast aan de brede kozijnen met glas in lood-bovenlichten. Dit is herkenbaar aan de overgebleven rollagen boven de kozijnen.

Het pand diende van 1863 tot 2006 als pastorie voor de Doopsgezinde kerk. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog woonden er drie gezinnen en diverse onderduikers. Een van de bewoners was Cornelis Bijlsma, hiervan staan de initialen KB nog in de stam van de magistrale rode beuk in de voormalige pastorietaan. Vanaf 1946 tot 1957 werd de pastorie bewoond door domina Liefrink.

Beschrijving van het exterieur

Het voorhuis stamt uit 1584. Hierop wijzen onder meer de moerbalken en sleutelstukken in het voorste gedeelte van het pand. In 1869 is het pand verbouwd tot pastorie van de Doopgezinde kerk. In de 19^e eeuw had de voorgevel een bakstenen onderpui en een houten voorschot. Deze gevel is omstreeks 1908 vervangen door een neorenaissance trapgevel, waarbij de oorspronkelijke deur- en vensterindeling werd gehandhaafd. De glas-en loodramen stammen ook uit 1908.

Het huis is gebouwd op een langgerekte, rechthoekige plattegrond, opgetrokken uit paarsrode baksteen in kruisverband (de voorgevel vertoont vroeg 20ste-eeuws; de zijgevels 16^e- 19^e-eeuws metselwerk) op gecementeerde plint, en bestaat uit een bouwlaag onder zadeldak met zwart geglazuurde Hollandse pannen en met de nok loodrecht op de Dorpsstraat, welke door twee schoorstenen doorbroken wordt.

De neorenaissancetrapgevel (noord) heeft op de begane grond links naar recht: een teruggedragen deur, gevolgd door twee schuiframen. De verdieping bevat eveneens twee schuiframen en de geveltop een ovaal raam. Boven alle deuren vensteropeningen zijn gemetselde rondbogen met sierstenen aangebracht. Op de begane grond bevinden zich tussen de rondbogen in het totaal vier gietijzeren muurankers; op de verdieping zijn zes gelijksoortige muurankers over het gevelvlak verspreid.

De rechter zijgevel (west) heeft een kelderraam en vijf schuifvensters, waarvan het meest noordelijke een strek heeft, voorzien van sierstenen; de andere vensters zijn twee aan twee geplaatst en hebben strekken zonder sierstenen. Direct onder de gootlijst bevinden zich drie, waarschijnlijk 16^e-eeuwse muurankers. Rechtsachter: een aanbouw uit 1879 onder plat dak, voorzien van een geprofileerde gootlijst, met aan de voorzijde (noord) een deur met bovenlicht en aan de rechterzijde (west) een gelijksoortige deur, een negenruitsvenster en twee kleine ramen.

De linker zijgevel (oost) wordt afgesloten door een houten goot, waaronder zich diverse grote muurankers bevinden.

In 2006-2007 zijn 3 nieuwe eigentijdse elementen toegevoegd aan het exterieur: een glazen serre aan de achterzijde (los van de muur met glas in de gevel), een glazen erker op de serre, drie zinken dakkapellen tussen de spanten in en op het westelijk dak.

Beschrijving van het interieur

De originele gestapelde spantconstructie behoort tot het monument.

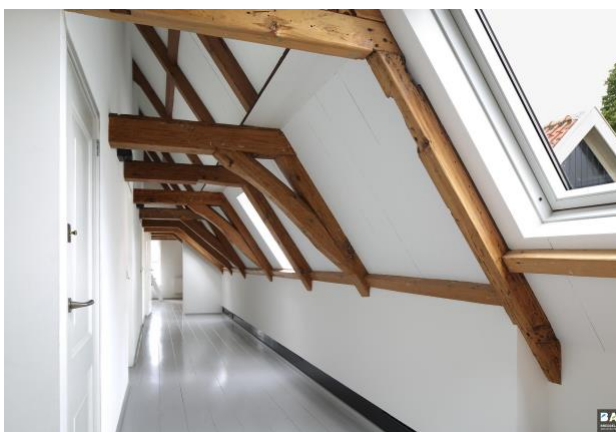

Foto van Breddels architecten.

Waardering

1. Cultuurhistorische waarden

Het pand is van cultuurhistorische betekenis als element uit de geschiedenis van het wonen en werken in Noord-Holland, in het bijzonder in een plattelandsgemeente. Het pand diende van 1863 tot 2006 als pastorie voor de Doopsgezinde kerk.

2. Stedenbouwkundige waarden

Beeldbepalende situering: het is pand is onderdeel van een wegdorp met vaarsloot waarvan de structuur goed bewaard gebleven is.

3. Architectuurhistorische waarden

De hoofdvorm van het pand is goed bewaard gebleven en wordt gekenmerkt een langgerekte bouwmassa onder zadeldak met nok loodrecht op de weg, dateert uit de 16^e eeuw.

4. Gaafheid en herkenbaarheid

Pand van 16^e-eeuwse oorsprong met bouwsporen uit die tijd zoals metselwerk, muurankers, en balklagen in het interieur.

5. Zeldzaamheid

Als goed bewaard gebleven voorbeeld van een winkel/woonhuis.